

ASPECTE ALE VIEȚII ECONOMICE ÎN DOBROGEA ÎN A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XVII-LEA ÎN LUMINA TEZAUROLUI MONETAR DE LA VIILE

În februarie 1964 Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța a achiziționat de la tov. Șerban Radu un lot de monede descoperite întâmplător în localitatea Viile¹. Tezaurul cuprinde 97 piese din argint emise în Imperiul Otoman, Țările de Jos, Polonia, Raguză, Franța. Pentru ilustrarea structurii tezaurului și a valorii sale, dăm mai jos următorul tabel :

Emitent	Anul emisiunii	Nominal	Număr piese	Valoarea în parale
1	2	3	4	5
OLANDA	1576	taler	2	80
	15. ?	"	1	40
GELDERN	1602	"	1	40
	1614	"	2	80
ZEELAND	1641	"	1	40
	1616	"	1	40
WESTFRIESLAND	1642	"	1	40
	1651	"	1	40
UTRECHT	1598	"	1	40
ZWOLLEN	1664	"	1	40
CAMPEN	1648	"	1	40
EMDEN	1637-1657	28 stüver	1	cca. 32
PRUSIA	1622	ort	1	10
POLONIA	1597	triplu groș	1	3
	1599	" "	2	6
	1601	" "	1	3

¹ Vasul în care s-a găsit tezaurul este un ulcior păstrat fragmentar, amforoidal cu corp globular. Gîtul este cilindric, fundul plat, puțin profilat, torțile sînt rupte din vechime, pe diametrul maxim al vasului se observă doar punctul lor inferior de inserție. Gîtul prezintă la bază două incizii circulare paralele și este acoperit cu smalt verde-măsliniu. La partea inferioară a gîtului se observă pete albicioase datorate scurgerii substanței aplicate înainte de smălțuire. Vasul este lucrat din pastă cărămizie densă, lateral în exterior, prezintă urme de ardere secundară. Dimensiunile vasului sînt $h = 12,8$ cm $d = 11,4$ cm.

1	2	3	4	5
POLONIA	1604	triplu gros	1	3
	1606	" "	1	3
RIGA	1588	" "	1	3
	1597	" "	1	3
TESCHEN	1597	" "	1	3
FRANȚA	1660	1/12 écu	1	3
	1662	"	1	3
MONACO	1665	"	1	3
AVIGNON	166 ?	"	1	3
DOMBES	1667	"	1	3
RAGUZA	1617-1621	grosetti	3	3
	1628	"	1	1
	1629	"	1	1
	1642	"	1	1
	1644	"	1	1
	1645	"	2	2
	1646	"	2	2
	1647	"	2	2
	1649	"	↑	1
	16..1	"	1	1
	16..	"	1	1
	f.a.	"	1	1
IMP. OTOMÂN	1603-1617	medini	7	7
	f.a.	"	1	1
	1618-1622	"	1	1
	1623-1640	para	8	8
	1640-1648	para beșlik	1	cca. 2
	f.a.	para	2	2
	1648-1687	"	16	16
	?	para (medin	15	15
			97	673

Cele mai vechi monede din tezaur sînt talerii olandezi emiși începînd cu anul 1575² și a căror circulație în țările române este menționată documentar din 1581³.

Piese de trei groși fiind bătute dintr-un argint de bună calitate au fost bine primite în țările române și în Imperiul Otoman⁴. Toate monedele poloneze poartă pe revers armele marelui trezorer al Poloniei J. Firley⁵. Piesa nr. 32 bătută la Bromberg⁶, poartă marca arendașului monetăriei Stanislaw Cikowski (1594-1601)⁷ și a lui Herman Rüdiger aren-

² A. Engel, R. Serrure, *Traité de numismatique moderne et contemporaine*, I, Paris, 1897, p. 64.

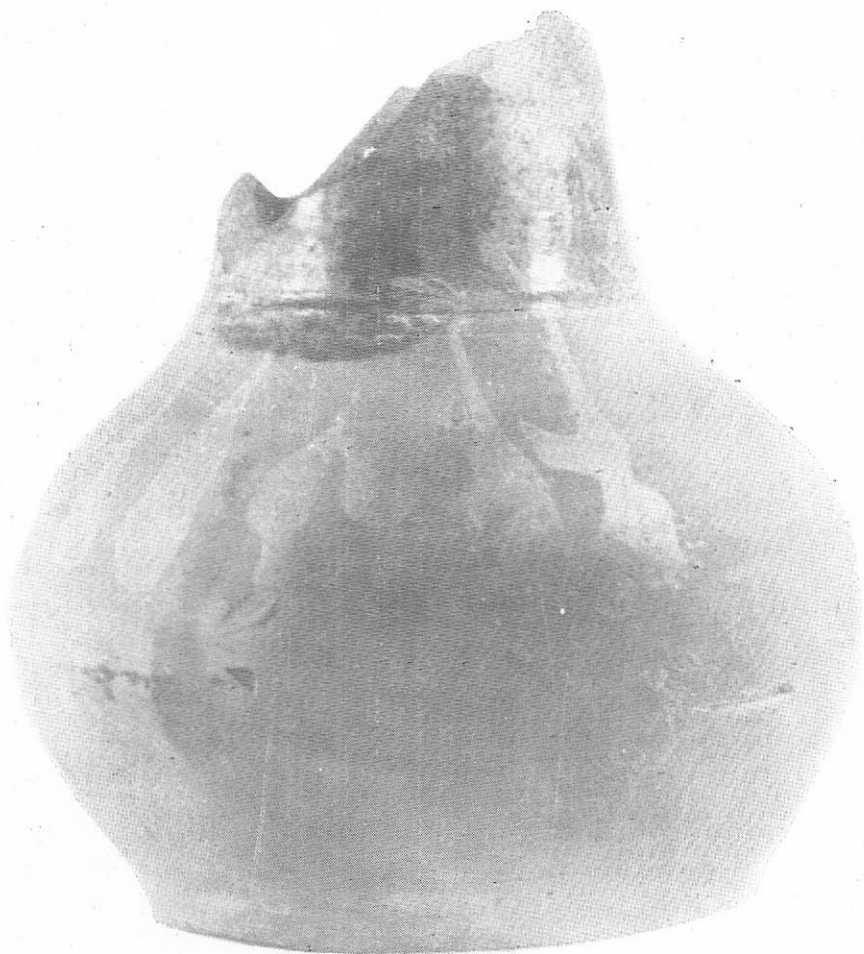
³ *Documente privind istoria României, Moldova, veacul XVI (1571-1590)* p. 167, nr. 221

⁴ O. Iliescu, *Moneda în România*, București, Editura Meridiane, 1970, p. 50.

⁵ M. Gumowsky, *Handbuch der Polnischen Numismatik*, Graz, 1960, p. 194.

⁶ *ibidem*, p. 187.

⁷ *ibidem*, p. 193.

Plansa 1. Vasul în care a fost descoperit tezaurul
Pi. 1. Le vase où on a découvert le trésor.

31

40

43

44

45

53

54

55

63

64

65

66

82

Planşa II. Monede din tezaurul de la Viile
Pl. II. Des monnaies du trésor de Viile.

dașul monetăriei Poloniei Mari⁸. Piesa nr. 35 este bătută la Poznan⁹, iar nr. 36 la Marienburg, purtând mărcile arendașilor de aici. Gratiano Gonzalo și J. Göbel¹⁰. Moneda emisă în timpul ducelui Adam Wenceslas face parte din tipurile obișnuite ale ducilor de Teschen, care băteau tripli groși după model polonez și piese de 3 kruzeri după cel austriac¹¹.

Moneda franceză face parte din seriile de luigini (1/12 scuzi) cu mare căutare în Levant¹² și este emisă la Aix en Provence¹³. Avignon-ul, posesiune papală în regatul francez, bate monedă după modelul emisiunilor regale¹⁴, ca de altfel și principii de Dombes. În timpul Anei Marie Louise, piesele de 1/12 scuzi au fost imitate și falsificate în cantități imense de seniorii italieni, de republica Genovei¹⁵, ajungând ca în Imperiul Otoman să fie cotați de la 10 la 4 soli¹⁶. La 1667 prin boicotarea acestor monede de către englezi se ajunsese să se schimbe 12–14 bucăți pentru un taler¹⁷.

Moneda emisă de Ludovic I de Monaco este bătută la Aix en Provence și este contramarcată pe avers. De remarcat că toate emisiunile de dois-prezecimi de scuzi din tezaur provin din centre aflate în sudul Franței, ce întrețineau intense legături cu Levantul.

Monedele otomane emise în timpul sultanului Ibrahim nu sînt menționate în lucrarea lui Nuri Pere¹⁸ fapt pentru care s-a dat descrierea „in-extenso” în catalog.

Piesa nr. 64 se apropie în privința greutateii de beșlik, iar nr. 65 și nr. 66 de parale¹⁹. În totalitate piesele de valoare mică sînt perforate, ceea ce denotă purtarea în salbă, obicei remarcat și de călătorii străini²⁰.

Din compoziția tezaurului se observă că moneda otomană reprezintă numai 7,72% din valoarea totală. Într-o vreme în care asprul se devalorizează tot mai accentuat²¹, se caută a se teauriza piese de valoare superioară, — tendință observată din descoperirile monetare datate la sfîrșitul

⁸ *ibidem*, p. 189.

⁹ *ibidem*, p. 192.

¹⁰ *ibidem*, p. 196, 197

¹¹ F. von Friedensburg *Schlesiens Neure Münzgeschichte*, Breslau 1899, p. 122, n.v.

¹² A. Engel, R. Serrure, *op. cit.*, p. 48.

¹³ J. Duplessy, *Le trésor de Fontaine-Simon*, în „*Révue Numismatique*” VI-e série, tome X (1968), p. 276.

¹⁴ A. Engel, R. Serrure, *op. cit.*, p. 55.

¹⁵ *ibidem*, p. 48.

¹⁶ *ibidem*, p. 49.

¹⁷ F. W. Hasluch, *Numismatica levantină*, (traducere) în „*B.S.N.R.*” XVII (1922), nr. 43–44, p. 97.

¹⁸ Nuri Pere, *smanlilara Madeni Paralar*, Istanbul, 1968, p. 164–165.

¹⁹ Vezi catalogul.

²⁰ N. Mihov, *Prinos kim istoriia na tirgovliata na Turçia i Balgaria*, VI, Sofia, 1971, p. 16.

²¹ După devalorizarea asprului din 1584/85 au urmat cele din 1621 și 1624, reconfirmate în 1641, apoi o nouă devalorizare în 1662 și 1689, cf. Tahsim Gemil, *Haraciul țării române în secolul al XVII-lea*, în „*Revista de istorie*” 30 (1977), VIII, p. 1438, nota 20 și p. 1440, nota 35.

secolului al XVI-lea²² și începutul sec. al XVII-lea²³ – sau din aliaj nealterat după cum se menționează în relatările unor călători²⁴. Sînt tezaurizate cu precădere monede străine din argint de bună calitate și de valoare relativ mare²⁵.

Pătrunderea monedelor din Țările de Jos, care în tezaurul de la Viile reprezintă 82,02% din valoarea totală, își are explicația în prezența negustorilor olandezi în traficul de mărfuri pe Dunăre²⁶, în importul de coloranți vegetați din Moldova²⁷. Este cunoscut faptul că la Galați exista o mare magazie a acestor negustori în care se depozitau mărfurile în vederea transportului pe Marea Neagră²⁸. Ca și în secolul al XVI-lea Dobrogea se află pe ruta comercială Liov – Constantinopol²⁹. Tratatetele turco-poloneze din secolele XVI-XVII acordă o mare importanță circulației negustorilor și mărfurilor din ambele țări³⁰. De asemenea, mărfuri orientale și cai trec în tranzit prin Transilvania spre Polonia și în țări din Europa Centrală³¹, la acest negoț participînd și locuitorii ai Dobrogei³².

²² Elena Isăcescu, *Les monnaies ottomanes en Valachie en XVI-e siècle (Le trésor de Tăricești, district de Lehliu)*, în „*Studia et Acta Orientalia*” 7 (1968), 263–271.

²³ G. Custurea – *Un tezaur monetar otoman descoperit în Dobrogea*, comunicare susținută la Sesiunea științifică a Muzeului județean Ialomița, 1978.

²⁴ *Călători străini despre țările române*, V, București, Editura Științifică, 1973, p. 68.

²⁵ În sprijinul acestei afirmații amintim cîteva din descoperirile monetare publicate pînă în prezent.

Moldova : Blidaru (com. Cirligile) cf. M. Chițescu, Gh. Constantinescu, *Trei tezaururi monetare feudale descoperite în raionul Focșani*, în „*Danubius*” 1 (1967) p. 224, Minăstirea Bistrița cf. Lia Milencovici-Bătrîna, *Un tezaur monetar din secolul al XVII-lea descoperit la Minăstirea Bistrița județul Neamț*, în „*Memoria Antiquitatis IV-V (1972–1973)*”, p. 281–293 ; Cetatea Neamț cf. Alex. Artimon, *Cîteva considerații asupra tezaurului monetar de la Cetatea Neamțului (sec. al XVII-lea)* în „*Carpica*” 1 (1968) p. 265–279 ; Cotnari cf. Paraschiva Stancu, *Un tezaur de monede din aur din sec. al XVII-lea descoperit la Cotnari*, în „*Muzeul Național*”, 2 (1975) p. 409.

Țara Românească : Crovu, cf. C. Șecășeanu *Tezaurul de la Crovu (Dimbovița)* în „*B.S.N.R.*” XXIX–XXXVI (1935–1942), 82–90, p. 133–155 ; Curtea de Argeș. cf. *Tezaurul de monede din secolul al XVI-XVII de la Curtea de Argeș* în „*Creșterea colecțiilor. Caiet selectiv de informare*” 19 (1967), ianuarie-martie, p. 35–45.

Tirgoviște cf. R. Gioglovan, I. Avram, *Descoperiri monetare în raionul Tirgoviște*, în *S.C.N.* 1 (1957), p. 469.

Imperiul Otoman : Mihalți, Șabanli, Tchirpan, Bărboska, cf. Em. Condurachi, *Începuturile penetrației economice otomane în Balcani*, în „*B.S.N.R.*” XXXVII (1943), 91, p. 69.

²⁶ P. Păltănea, *Informații privind comerțul orașului Galați în Secolul al XVII-lea*, în „*Anuarul Institutului de istorie și arheologie «A. D. Xenopol»* 9 (1972), p. 153

²⁷ *ibidem*, p. 154.

²⁸ *ibidem*, p. 153, nota 95.

²⁹ M. Dan, S. Goldenberg, *Le commerce balkano-levantin de la Transylvanie au cours de la seconde moitié du XVI-e siècle et au début du XVII-e siècle*, în „*Revue des Études Sud Est Européennes*” V (1967), 1–2, p. 100.

³⁰ Mustafa Ali Mehmed, *Documente turcești privind istoria României I, (1455–1774)*, București, Editura Academiei R.S.R., 1976, p. 45, nr. 29 ; p. 128, nr. 134 ; p. 136, nr. 146 ; p. 143, nr. 150 ; p. 153, nr. 157 ; p. 172, nr. 170 ; p. 174, nr. 172 ; p. 189, nr. 183

³¹ Lidia Demeny, *Le commerce de la Transylvanie avec les régions du sud du Danube effectué par la douane de Turnu Roșu en 1685*, în „*Revue Roumaine d'Histoire*”, 1968, 5, p. 770.

³² *ibidem*, p. 774–775.

Comerțul Dobrogei cu sturioni se întindea pînă în Polonia, Rusia, Danemarca³³, iar cel cu pastramă, obținută prin sacrificarea a zeci de mii de vite, cuprindea Anatolia, Arabia și Europa³⁴. Un rol important în acest comerț îl dețin negustorii raguzani ale căror legături cu Peninsula Balcanică datează dinaintea cuceririi otomane³⁵. Datorită importanței economice a acestor regiuni în secolul al XVI-lea se înființează colonii raguzane la Babadag, Isaccea, Tulcea³⁶. Negustorii raguzani sînt înțilniți ocupîndu-se cu comerțul de pește sărat³⁷, încheind tranzacții de mii de aspri pentru piei³⁸, importînd „lana di Dobruca”³⁹, sau desfăcînd stofe în cartierul comercial al Babadagului unde ridică o biserică, înainte de 1674⁴¹.

Intrarea Dobrogei sub stăpînire otomană după moartea lui Mircea cel Bătrîn⁴², a îndreptat întregul export al acestei provincii spre interiorul imperiului, orientare ce continuă și în secolul al XVII-lea. Prin porturile Karaharman, Constanța, Mangalia se exportă regulat mari cantități de grîu și pește⁴³. La Constantinopol călătorul Eremya Celebi Kômürcuyan vede nave venite din Mangalia, Constanța, Karaharman, Beștepe, Chilia, Tulcea, Ismail, Galați, Brăila⁴⁴. Corăbiile sosite din Marea Neagră intrau pe toate brațele Dunării pînă la Brăila, de unde, apoi mărfurile erau transbordate și duse pînă la Belgrad⁴⁵. Prin aceleași porturi dobrogene se exportă mari cantități de lemn la Constantinopol⁴⁶.

În însemnările sale de călătorie Paul de Alep menționează numărul mare de corăbii ce staționau pe brațul Sulina în așteptarea unor vînturi prielnice, pentru a merge în Egipt⁴⁷, iar despre mulțimea vaselor din toate

³³ *Călători străini despre țările române*, VI, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1976, p. 374.

³⁴ *ibidem*, p. 372.

³⁵ P. P. Panaitescu, *Relațiile Țării Românești și ale Moldovei cu Ragusa (sec. XV-XVIII)*, în „Studii. Revistă de istorie și filozofie”, 2 (1949), nr. 4, p. 106.

³⁶ *ibidem*, p. 107.

³⁷ *Călătorii*.... V., p. 84, p. 222.

³⁸ Ekaterina Georgieva, *Dubravniškata tîrgoviia v severoiztocina prez XV-XVIII. V. în Godišnik na Sofiiskiiia Universitet Filososfsko-Istoriceski Fakultet*, III (Istoriia), 65 (1971), Sofia, 1973, p. 296-297.

³⁹ Ekaterina Veceva, *Varna kato sredisce na dubrovniškata i ankonskata tîrgoviia prez vtora polovina na XVI. - V. i nacealoto na XVII vek* în „Izvestiia na Narodniiia Muzei Varna” 12 (1976), p. 61.

⁴⁰ *Călători*.... VI, p. 393.

⁴¹ M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru, *Știri despre Babadag în evul mediu*, în „Revista de istorie” 31 (1978), nr. 3, p. 457.

⁴² Anca Ghiță, *Condițiile instaurării dominației otomane în Dobrogea*, în „Studii istorice sud-est europene”, București, 1974, p. 88; pentru o interpretare diferită vezi: P. P. Panaitescu, *Mircea cel Bătrîn*, București, 1944, p. 343.

⁴³ Halil Inalcik, *Dobroudja*, în „Encyclopédie de l'Islam”, nouvelle edition, tome II, Leiden-Paris, 1963, p. 628.

⁴⁴ T. Mateescu, *Une ville disparue de la Dobraudja-Karaharman*, în „Tarih Enstitüsü Dergisi”, Istanbul, 1971, p. 329.

⁴⁵ C. C. Giurescu, *Istoricul orașului Brăila*, București, Editura Științifică, 1968, p. 115.

⁴⁶ *idem*, *Istoria pădurii românești din cele mai vechi timpuri pînă astăzi*, București, Editura Ceres, 1976, p. 219.

⁴⁷ *Călători*.... VI, p. 286.

colțurile lumii, care navigau pe Dunăre consemnează și principele Dimitrie Cantemir⁴⁸.

Acceptarea de către posesorul tezaurului a trei monede falsificate, ca și valoarea mică comparativ cu prețurile unor mărfuri din acel timp, ne îndeamnă să credem că este vorba de o persoană de modestă condiție socială, neobișnuită cu tranzacțiile comerciale. Pentru a aprecia valoarea lotului monetar menționăm câteva prețuri din deceniile 7-8 ale secolului al XVII-lea pe diverse piețe: 2400-2500 aspri un cal⁴⁹; 1200-1400 aspri o iapă⁵⁰; 20 taleri un pogon de vie la Odobesti⁵¹; 30 aspri mia de cărămizi⁵³; 17 taleri chiria pe an a unei pivnițe cu odaie⁵⁴ 80 aspri doi moruni de 80 livre cumpărați de Carlo Magni pe Dunăre⁵²; Cu suma strînsă posesorul tezaurului de la Viile putea achiziționa o iapă, sau 26000 cărămizi, sau putea achita chiria unei pivnițe cu odaie pe un an.

Stabilirea datei îngropării tezaurului este mai dificilă datorită datării monedelor otomane în primul an de domnie al sultanilor. Presupunem însă, ascunderea sa cu ocazia marșului trupelor otomane asupra Poloniei, cînd trecerea miilor de soldați peste pămîntul Dobrogei a putut să creeze nesigurantă în rîndul populației civile⁵⁵.

CATALOG 56

OLANDA

1 - 2 Av. × MONO × ARG × 15-76 × ORDIN × HOL, cp.e, c.p.i
Cavaler în armură spre dr. Capul întors spre st. la partea inferioară

⁴⁸ Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, 1973, p. 75-77.

⁴⁹ Ruxandra Cămărășescu, Coralia Fotino, *Din istoria prețurilor. Evoluția prețurilor cailor în Țara Românească (secolele XV-XVII)*, în „Studii și materiale de istorie medie” VI (1973), p. 236.

⁵⁰ *ibidem*, p. 238.

⁵¹ C. C. Giurescu, *Istoricul podgoriei Odobeștilor din cele mai vechi timpuri pînă la 1918*, București, Editura Academiei R.S.R., 1969, p. 263.

⁵² N. Iorga, *Istoria comerțului românesc (Epoca veche)*, București, Tiparul Românesc, 1925, p. 286.

⁵³ St. Olteanu, C. Șerban, *Meșteșugurile din Țara Românească și Moldova în evul mediu*, Editura Academiei R.S.R., 1969, p. 129

⁵⁴ *ibidem*, p. 215.

⁵⁵ Ascunderea tezaurului de la Viile s-ar putea datora unor cauze locale, ce nu ne sînt deocamdată cunoscute.

⁵⁶ La identificarea monedelor am folosit următoarele cataloage: Nuri Pere, Osman-Lilarda Madeni Paralar, Istanbul, 1968.

A. Engel, R. Serrure, *Traité de numismatique moderne et contemporaine*, I, Paris, 1897.

Emeric Hutten-Czapski, *Catalogue de la collection des médailles et monnaies polonaises*, Graz, 1957.

A. Blanchet, A. Dieudonné, *Manuel de numismatique française* tome II e, Paris, 1916.

scut cu leul în două picioare spre st.

Rv. × CONFIDENS × DNO × NON × MOVETVR c.p.e., c.p.i.

Leu în picioare spre st.

AR. Taleri, 26, 69 g ; 26, 79 g., 1576 A. Engel, R. Serrure, I, p. 91.

3 Același ca mai sus.

AR. Taler, 26, 77 g., 15... A. Engel, R. Serrure, I, p. 91.

GELDERN

4 Av. • MO • NO • ORDI • 16 – OZ • GEL • VA • HOL, c.p.e.,
c.p.i. ca mai sus.

Rv. • CONFIDENS • DNO • NON • MOVETUR, c.p.e., c.p.i.

Floare cu 5 petale la începutul legendei.

ca mai sus.

AR. Taler, 26,47 g, 1602.

5 – 6 Av. • MO • AGR • PRO • CO-NF • BEL • GEL, c.p.e., c.p.i.

Cruce cu brațe treplate la începutul legendei

ca mai sus.

Rv. • CONFIDENS • DNO • NON • MOVETVR 1614, c.p.e., c.p.i.

ca mai sus.

AR. Taleri, 26, 84 g ; 26,43 g., 1614.

7 Av. • MO • ARG • PRO • CO-FOE • BELG • GEL, c.p.e., c.p.i.

ca mai sus.

Rv. identic cu nr. 5, 1641.

AR. Taler, 87,09 g, 1641.

ZEELAND

8 Av. MO • ARG • PRO • CO-FOE • BELG • ZEL, c.p.e., c.p.i.

ca mai sus.

Rv. × CONFIDENS • DNO • NON • MOVETVR × 1616, c.p.e.,

ca mai sus

AR. Taler, 26,55 g., 1616.

WESTFRIESLAND

9 Av. • MO • ARG • PRO • CON-FOE • BELG • WES, c.p.e, c.p.i.

Rv. • CONFIDENS • DNO • NON • MOVETVR • 1642, c.p.e.,

c.p.i.

ca mai sus

AR. Taler, 26,85 g, 1642

10 Av. • MO • ARG • PRO • CON-FOE • BELG • WEST, c.p.e.,

c.p.i.

ca mai sus

Rv. X CONFIDENS • DNO • NON • MOVETVR • 1651, c.p.e.,
c.p.i.
ca mai sus
AR. Taler, 26,94 g., 1651

UTRECHT

11 Av. X MO • NO • ORI • TRA 15–98 AD • VA • ORD • HOL,
c.p.e., c.p.i.
ca mai sus
Rv. X CONFIDENS X DNO X NON X MOVETVR X, c.p.e.,
c.p.i.
La începutul legendei o floare cu 5 petale
ca mai sus
AR. Taler, 26,23 g., 1598

ZWOLLEN

12 Av. : MO : ARG : CONFOE – BELG : CIV : ZWOL, c.p.e.,
c.p.i.
ca mai sus
Rv. CONFIDENS • DNO • NON • MOVETVR • 1664
La începutul legendei o floare cu 5 petale.
AR. Taler, 27,18 g., 1664

CAMPEN

13 Av. • MO • ARG • CIVI • IMP • BELG • CAMPEN, c.p.e., c.p.i.
Cavaler în armură spre st. capul întors spre dr.; la partea inferioară scut cu leul ridicat pe picioarele din spate spre st.
Rv. : CONFIDENS • DNO • NON • MOVETVR 16–48, c.p.e.
c.p.i.
Cifrele anului, despărțite printr-o floare de crin stilizată.
ca mai sus
AR. Taler, 27,04 g., 1648

EMDEN

FERDINAND III (1637–1657)

14 Av. FERDINAN • III • ROM • IMP • SEM • AVGV, c.p.e., c.p.i.
Acvila bicefală încoronată ; pe piept globul cruciger și cifra 28.
Rv. • FLOR • ARGEN (28) CIVITAT • EMB, c.p.e., c.p.i.

Scut încoronat, scartelat, în cartierele 1, 4 zidul oraşului scaldat de râul Ems, iar în cartierele 2, 3, fasciat.
AR. 28 stüver, 19,40 g, f.a., A. Engel, R. Serrure, I, p. 255.

RAGUZA

15 Av. BLASIVS c.p.e.

Sfântul Blasius în picioare din faţă, cu mina dreaptă binecuvintează, în stînga ţine cirja episcopală.

Rv. Iisus Christos înconjurat de un nimb eliptic perlat, c.p.e. în câmp :

Ω Ω
IC — XP

AR. Rossetto, 0,65 g, f.a.

16 Av. S. BL. GVSII c.p.e.

ca mai sus

Rv. Identic cu nr. 15

AR. Grossetto, 0,55 g, f.a.

17 Av. S. BLASIVS VS GVSII, c.p.e.

dublă batere

ca mai sus

Rv. identic cu nr. 15

AR. Grossetto, 0,59 g, f.a.

18 Av. S. BLASIVS — RAGVSII, c.p.e.

16-28

ca mai sus

Rv. SALVS — TVTA, c.p.e.

Iisus Christos înconjurat de un nimb eliptic format din 14 stele. Cu dreapta binecuvintează, în stînga ţine globul cruciger.

AR. Grossetto, 0,61 gr., 1628.

19 Identic cu nr. 18. 16-29 ; nimb cu 17 stele.

AR. Grossetto, 0,59 g, 1629

20 Identic cu nr. 19. 16-42

AR. Grossetto, 0,60 g, 1642

21 Identic cu nr. 18. 16-44 ; nimb cu 15 stele.

AR. Grossetto, 0,59 g, 1644

22 Identic cu nr. 18. 16-45 ; nimb cu 16 stele.

AR. Grossetto, 0,63 g, 1645

23 Identic cu nr. 18. 16-45 ; simb cu 13 stele.

AR. Grossetto 0,56, 1645

- 24 Identic cu nr. 18. 16-46 ; nimb cu 15 stele.
AR. Grossetto, 0,51 g, 1646
- 25 Identic cu nr. 18. 16-46 ; nimb cu 17 stele.
AR. Grossetto, 0,67 g, 1646
- 26 Identic cu nr. 18. 16-47 ; nimb cu 15 stele.
AR. Grossetto, 0,62 g, 1647
- 27 Identic cu nr. 26.
AR. Grossetto, 0,65 g., 1647
- 28 Identic cu nr. 18 ; 16-49, Av. dublă batere, nimb cu 16 stele.
AR. Grossetto, 0,65 g, 1649
- 29 Identic cu nr. 18 16 - ? 1 ; nimb cu 14 stele.
AR. Grossetto, 0,63 g., 16 ? 1
- 30 Identic cu nr. 18. 16 ... ; nimb cu 17 stele.
AR. Grossetto, 0,61 g, 16...
- 31 Av. V } BT } A — ACII
ca mai sus
Rv. V TA — VTAT
ca mai sus
AR. Grossetto fals, 0,43 g., f.a.

POLONIA

SIGISMUND III (1587-1632)

- 32 AR. Triplu groș, 2,19 g, 1597, H-C I 1048/AV
H-C I 1049/Rv.
- 33 AR. Triplu groș, 2,12 g. 1599, H-C I 1113 G • — • R
- 34 AR. Triplu groș, 2,13 g, 1599, H-C I 1122
- 35 AR. Triplu groș, 2,28 g., 1601, H-C I 1178
Av. PO • M • D • L ; Rv. TRIP : R
- 36 AR. Triplu groș, 2,31 g, 1604 H-C I 1200
Av. • SIGISMII • D : G (scut) REX • POM • D • L
Rv. ARG/ • TRIP • REG. • / • POLONI • / inel și triunghi
încadrează anul (16) 04
- 37 AR. Triplu groș, 1,87 g, 1606, H-C I 1211
Rv — var. cu scut.

RIGA

SIGISMUND III

- 38 AR. Triplu gros, 2,13 g, 1588, H-C I 801
 39 AR. Triplu gros, 2,45 g, 1597. H-C I 1065

TESCHEN

ADAM VENCESLAS (1579–1618)

- 40 Av. ADAM W D G – DVX TES M GLO
 Bust coafat, cuirasat, cu guler plisat spre dr.
 Rv. III/15–97 / GROS • ARG / TRIP • DVC / TESSIN /
 AR. Triplu gros, 2,15 g, 1597

BRANDENBURG

GEORG WILHELM (1619–1640)

- 41 AR. Ort, 7,60 g, 1622, H-C I 5448.

FRANȚA

LUDOVIC XIV (1643–1715)

- 42 AR. 1/2 écu, 2,23 g, 1662, Aix en Provence,
 La începutul legendei Rv. o pasăre.
 Blanchet, Dieudonné, II, p: 355
 43 Av. • L V • D • XIII D • FRET • N • A • V • R • X •
 Bust din anii 1646–1658
 Rv. SITM • O • E • N • DOMINI • B • ENE • DIC • T • V • M •
 1 • 6 • 6 • 0 •
 AR. 1/12 écu fals, 1,92 g, 1660

MONACO

LUDOVIC I (1662–1701)

- 44 Av. LVD I • D • G • – • PRIN • MONOECI
 Legenda despărțită de o stea cu 5 raze
 Bust coafat spre st. contramarcă.
 Rv. FLORENT – CVM • LILIO • AN • DO • 1665
 AR. 1/12 écu, 2,20 g., 1665, Aix en Provence

AVIGNON

FLAVIO CHIGI (1657–1667)

- 45 Av. FLAVIVS • CAR • CHISIVS • L • A
 Rv. AB • STELLA • LVX • ORBITVR 166?
 Scut încoronat, armele ilizibile.
 AR. 1/12 écu, 2,25 g., pină la 1663. A. Engel, R. Serrure, I p. 55.

DOMBES

ANNE MARIE LOUISE (1650–1693)

- 46 Av. • GRAIIOR • IN • PVL • VIRTUS
 Bust coafat spre dr.
 Rv. SANCTE • SIT • TRIALF • LAVS
 L6–67
 Scutul Franței
 AR 1/12 écu imitat după cei emiși de principesa de Dombes,
 2,67 g, 1667, A. Engel, R. Serrure, I, p. 48

IMPERIUL OTOMAN

AHMED I (1603–1617)

- 47 – 53 AR. Medini, Nuri Pere nr. 370, 1012 H, Misir, 0,74 g ; 0,60 g ;
 0,54 g ; 0,60 g ; 0,74 ; 0,56 g ; 0,62 g.

MUSTAFA I (1617–1618 ; 1622–1623)

- 54 AR. Medini, Nuri Pere nr. 390, f.a., Misir, 0,72 g.

OSMAN II (1618–1622)

- 55 AR. Medini, Nuri Pere nr. 402, 1027 H, Misir, 0,85 g.

MURAD IV (1623–1640)

- 56 – 63 Para, Nuri Pere nr. 421, 1032 H, Misir 0,78 g ; 0,70 g ; 0,79 g ;
 0,70 g ; 0,71 g ; 0,54 g ; 0,87 g.

IBRAHIM (1640–1648)

- 64 Av. Sultan Ibrahim bin / Ahmed han
 Rv. Azze nas [rühü] / duribe fi / [Di] maşk 1049
 AR. Beşlik, 1,1 g. 17 mm., 1049 H.

- 65 Av. [Sul]ta[n] / [I]brahi[m] bin / Ahmed han
Rv. [A z z e na]srühü / duribe fi / Misi[r]
AR. Para, 0,71 g, 16 mm., f.a.
- 66 Av. Sult[an] / Ibrahim [bin] / Ahmed han
Rv. [A z z e na]srühü / duribe fi / [Mi]sir
AR. Para, 0,84 g, 17 mm., f.a.

MEHMED IV (1648–1687)

- 67 – 82 AR Para, Nuri Pere nr. 458, 1058 H. Misir 0,68 g ; 0,78 g ; 0,73 g ;
0,61 g ; 0,57 g ; 0,80 g ; 0,69 g ; 0,64 g ; 0,55 g ; 0,65 g ; 0,69 g ;
0,65 g ; 0,75 g ; 0,62 g ; 0,68 g ; 0,82 g.
- 83 – 85 AR. Para (Medini) Misir, 0,72 g ; 0,62 g ; 0,71 g.
- 86 – 97 AR. Para (Medini) ilizibile, 0,33 g ; 0,60 g ; 0,62 g ; 0,62 g ; 0,67 g ;
0,67 g ; 0,70 g ; 0,70 g ; 0,71 g ; 0,71 g ; 0,73 g ; 0,74 g.

RÉSUMÉ

ASPECT DE LA VIE ÉCONOMIQUE EN DOBROUDJA PENDANT LA SECONDE
MOITIÉ DU XVIIe SIÈCLE, À LA LUMIÈRE DU TRÉSOR
MONÉTAIRE DE VIILE

Les auteurs présentent un trésor monétaire découvert par hasard à Viile (district de Constantza) en 1964. Les monnaies, en nombre de 97, sont émises par l'Empire Ottoman, les Pays-Bas, la Pologne, Raguse, la France.

Dans l'article sont présentées les relations commerciales de la Dobroudja avec de différentes régions d'Europe et d'Asie, l'ampleur du trafic de marchandises durant cette période-là.

Les auteurs avancent l'hypothèse selon laquelle on aurait caché le lot monétaire à l'occasion de la guerre entre les Turcs et les Polonais (1672) mais sans négliger, pourtant, la possibilité de l'existence d'autres raisons, inconnues jusqu'à présent.